

Elävä laillisuusvalvonta onnistuu-hanke (ELO-hanke)

Asettaminen

Sisäministeriö on tänään asettanut Elävä laillisuusvalvonta onnistuu-hankkeen (ELO-hanke).

Toimikausi

Hankkeen toimikausi on 1.3.2023-28.2.2025.

Tausta

Sisäisen laillisuusvalvonnan tehtävänä on viranomaistoiminnan lainmukaisuuden, virkavelvollisuuksien ja ohjeistuksen noudattamisen valvonta. Laillisuusvalvonta tuottaa viranomaisen johdolle tietoa päätöksenteon tueksi. Laillisuusvalvonnalla on pyrittävä estämään ennalta mahdolliset virheet. Toimintaympäristön kiihtyvään tahtiin tapahtuvat muutokset vaativat laillisuusvalvontatoiminnalta myös nopeaa reagointikykyä ja entistä parempia valmiuksia ennakointiin ja preventiiviseen toimintaan. Toimiva laillisuusvalvonta tukee vakaan oikeusvaltion kehittämistä ja ylläpitämistä sekä lisää luottamusta viranomaisiin. Laillisuusvalvonta lisää eri väestöryhmien luottamusta sisäasianhallinnon toimintaan ja sitä kautta yhteiskunnallista luottamusta.

Sisäministeriön ja sen hallinnonalan laillisuusvalvontaohjeen mukaan laillisuusvalvonnan seurannan ja raportoinnin tarkoituksena sisäministeriössä ja hallinnonalalla on tuottaa johtamisen kannalta merkityksellistä tilannekuvatietoa organisaatiosta, kehittää riskiperustaista ennakointia ja tähän perustuvaa toiminnan suuntaamista sekä tukea muutostilanteissa oikeiden toimintatapojen muodostamista. Tätä tarkoitusta varten laillisuusvalvonnasta sisäministeriön hallinnonalalla tulisi saada nykyistä paremmin ja helpommin tietoa laillisuusvalvonnassa työskenteleville ja virastojen ja ministeriön johdolle.

Tällä kehittämishankkeella kehitetään laillisuusvalvonnasta saatavaa tietoa ja sen raportointia eri tavoin. Hankkeessa toteutetaan jo olemassa olevien ohjeiden ja raporttien kirjauksia sekä toimenpidesuosituksia (mm. laillisuusvalvontaohje 2020 sekä arviointihankkeen loppuraportti 2019¹).

Hankkeen avulla sisäasianhallinnon laillisuusvalvonnasta tehdään sujuvampaa, läpinäkyvämpää ja laillisuusvalvonnasta saatava tieto on helpommin eri toimijoiden hyödynnettävissä.

¹ Laillisuusvalvontaohje (Ohje, Laillisuusvalvonta sisäministeriössä ja sen hallinnonalalla, 5.8.2020, SMDno-2020-158) ja Laillisuusvalvonnan järjestäminen sisäministeriössä, arviointi- ja kehittämishankkeen loppuraportti (30.10.2019, SMDno-2019-840)

Hanke asetetaan kahdeksi vuodeksi. Ensimmäisenä vuonna selvitetään ja suunnitellaan TKI-rahoituksella² asioita, jonka jälkeen kehittämistoimenpiteiden implementointi hankkeessa jatkuu virkatyönä.

Tavoitteet ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää laillisuusvalvonnan tiedon keruuta, raportointia, tiedolla ennakointia, tiedon hyödyntämistä ja tiedolla johtamista. Tätä kautta lisätään laillisuusvalvonnan vaikuttavuutta ja saadaan oikea-aikaista ja riittävää tietoa päätöksenteon tueksi esimerkiksi johdolle. Yhtenä tavoitteena on vähentää manuaalista työtä tiedon keruussa ja raportoinnissa.

Tavoitteena on parantaa sekä laillisuusvalvonta-asioista saatavaa lukumäärätietoa että laadullista tietoa. Kun tieto on kerätty yhtenäisesti koko hallinnonalalla, voi tietoa hyödyntää paremmin. Hankkeessa toteutetaan useita käytännönläheisiä toimenpiteitä, joista on aidosti hyötyä laillisuusvalvontatyötä tekeville ja heidän esihenkilöilleen ja edelleen ylimmälle johdolle.

Hanke alkaa sillä, että toimenpiteitä suunnitellaan ja täsmennetään yhdessä ohjausryhmän kanssa. Alla esitetyt teemat, tavoitteet ja toimenpiteet voivat tarkentua hankkeen edetessä.

Tavoitteet on jaettu hankkeessa seuraavasti:

- Tekniikka kuntoon ja asiantuntijoiden avuksi
- Varmistetaan yhtenäiset toimintatavat tiedon hyödyntämiseen ja lisätään tiedonvaihtoa, jolloin sisäasianhallinnon laillisuusvalvonta on sujuvaa, läpinäkyvää ja helposti eri toimijoiden hyödynnettävissä (tiedolla johtaminen)
- Yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa tiivistetään

Hankkeen toimenpiteiksi on suunniteltu mm. seuraavaa:

- Parhaiden käytäntöjen selvittäminen sisäministeriön hallinnonalalla, yhtenäisten toimintamallien löytäminen, tiedon jakamisen kehittäminen, järjestelmäkehityksen ja laillisuusvalvonnan yhteistyö
- Kartoitetaan mahdolliset hyödyt automatiikasta ja tekoälystä sekä lisätään automatiikkaa ja tekoälyä laillisuusvalvontatoimintoihin
- Kartoitetaan tarvittavat muutokset nykyisiin virastojen käyttämiin järjestelmiin ja toteutetaan pieniä raportointitekniisiä muutoksia järjestelmiin
- Yhteinen alusta/raportointityökalu/lomake laillisuusvalvonnan raportointiin koko hallinnonalalle
- Mahdollistetaan ja lisätään tiedonkeruuta erityisistä teemoista esim. haavoittuvassa asemassa olevista sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista
- Yhteistyö ylimpien laillisuusvalvojien kanssa ja selvitetään, miten kaupalliset toimijat keräävät tietoa

Organisointi

Hanke toteutetaan sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosastolla (HKO). Hankkeen valmistelu vastuu on oikeudellisella tuen yksiköllä.

Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävänä on:

- Osallistua aktiivisesti toimenpiteiden suunnitteluun

² Sisäministeriön tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitus; SM TKI rahoituspäätös 3/2022, VN/9703/2022-SM-10

- Päättää hankkeen toimenpiteiden etenemisestä
- Informoida hankkeesta omassa organisaatiossaan

Ohjausryhmän jäsenet ovat:

- Vastuuvalmistelijat HKO/Oikeudellinen tuki
 - o Julia Puumalainen, asiantuntija
 - o Tiina Mantere, hallintolakimies
 - o Marika Suutala, asiantuntija
- HKO/Oikeudellinen tuki
 - o Hanna Helinko, hallitusneuvos
- Poliisihallitus
 - o Pekka-Matias Väisänen, poliisiylitarkastaja
- Maahanmuuttovirasto
 - o Tirsu Forssell, oikeuspäällikkö
- Rajavartio-osasto/Rajavartiolaitoksen esikunta
 - o Tuire Metso, yksikön päällikkö
- Tarvittaessa käytettävä asiantuntijatuki: SM/HKO/Tietohallinto
 - o Ismo Parviainen, johtava asiantuntija
 - o Riina Muurila, erityisasiantuntija

Hankkeen seurantaryhmänä toimii laillisuusvalvonnan kehittämistyöryhmä (LAKE-työryhmä), jossa sisäministeriön osastot, erilliset yksiköt ja kaikki hallinnonalan virastot ja laitokset ovat edustettuina. Hankkeen seurantaryhmänä toimiminen tulee LAKE-työryhmälle suoraan sille sisäministeriön työjärjestyksen 11 §:ssä määritellyistä tehtävistä. Seurantaryhmä pidetään informoituna hankkeen etenemisestä LAKE-työryhmän kokouksissa, joita järjestetään 1-2 kuukauden välein. Seurantaryhmän tehtävänä on:

- Seurata hankkeen etenemistä
- Käsitellä hankkeessa esiin tulevia asiantuntemusta ja hallinnonalan näkemystä vaativia kysymyksiä
- Välittää tietoa omassa organisaatiossaan

Kustannukset ja rahoitus

Työ tehdään osittain virkatyönä. Hankkeen ensimmäiselle vuodelle on myönnetty sisäministeriön 100 000 euron tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-rahoitus (hankkeen kulut maksetaan 260121 Hallinnonalan kehittäminen Smr2v momentilta). Hankkeen projektinumero kieku-ajanhallintajärjestelmässä on 2000K-00035.

Osastopäällikkö

Jukka Aalto

Hallitusneuvos

Päivi Pekkarinen

Jakelu Hankkeen ohjausryhmä
LAKE-työryhmä

Tiedoksi Sisäministeri Krista Mikkonen
Valtiosihteeri Akseli Koskela
Erityisavustaja Tiina Kivinen
Erityisavustaja Mikko Jalo
Erityisavustaja Emilia Laaksonen
Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä
SM/Poliisiosasto
SM/Pelastusosasto
SM/Maahanmuutto-osasto
SM/Rajavartio-osasto
SM/Kansallisen turvallisuuden yksikkö
SM/Kansainvälisten asioiden yksikkö
SM/Sisäisen tarkastuksen yksikkö
SM/Viestintäyksikkö
SM/Esikuntayksikkö
SM/Hallinto- ja kehittämisosasto
Maahanmuuttovirasto
Poliisihallitus
Hätäkeskuslaitos
Pelastusopisto
Kriisinhallintakeskus
Suojelupoliisi

VN/6519/2023-SM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Pekkarinen Päivi 91259021C

2023-03-03

Aalto Jukka 91258836D

2023-03-03